

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maite Aldazabal Larrañaga Galo

*Azkoitia,
Gipuzkoa
(1923)*

Aurkibidea

Biografia

Azkoitiko Plaza Berrian jaio zen 1923an. Ama azkoitiarra zuen, Axiri baserrikoa, eta aita Mendarotik etorria. Aita Axiriko Marirekin ezkondu zen eta zortzi seme-alaba izan zituen. Baina gero alargundu egin zen eta, haren ahizpa Julianarekin ezkondu ostean, seme-alaba gehiago izan zituen. Oso bizimodu pobrea izan zutela dio Maitek. Miserikordian ibili ezen eskolan, sor Mikaela eta sor Felisarekin. 11-12 urterekin umezain hasi zen. Joxe Gogorza `Galo´rekin ezkondu zen eta lau seme-alaba izan zituen, baina bat ume-umetan hil zitzaion. "Erreportzaketan" (abarketak josten) lan egin zuen, baita ezkondu ostean ere. Senarraren gaitzizena hartu zuen eta jendeak Maite `Galo´ izenez ezagutzen du.

Zintak

AZK-065

- **Proiektua:** Azkoitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2020-03-06
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Audio digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Plaza Berri ingurua; dendak, tabernak eta Genara maistra

- **Erref:** AZK-065/006
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:06:17. **Bukatu:** 00:10:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Bera umea zenean Plaza Berrian zeuden taberna eta dendak: "Azpilkue", "Esperantxanekue"... Genara maistraren eskola ere bertan zegoen. Zapata dendaren ondotik atzeko kalera pasadizoa zegoen. Atzeko kalean "Ospeletxik" esaten zitzairen etxeak zeuden. Han ondoan artoak egin eta saltzen zituzten.</p>
<p>

2. Etxe Beltzekoekin harremanik ez

- **Erref:** AZK-065/014
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:18:02. **Bukatu:** 00:19:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Eliza aurrean dagoen Etxe Beltza (Idiakez Dorrea) dukearena zela dio. Udaran etortzen zen familiarekin, neskame eta guzti. Hemen zeudenean, kale alderako atea zabalik egoten zen. Ez zuten haiekin harremanik, gaztelaniaz ez zekiten eta. Ez omen zituzten janzen hain arropa dotoreak.</p>

Transkripzioa

- Han elizataittik ezkerrera daon etxe haundixe esaten det, etxe beltz haundi hori. Hori jauntxon batena edo ez zan?
- Dukiina hori.
- Eta etortzen al zan dukie Axkoittire?
- Ordun bai! Ene! familixekin eoten zan haure hamen. Bai, bai, bai.
- Ze etortzen zan uda partian o?
- E?
- Udaran etortzen zan?
- Uderan etorriko zan.
- Ta familixekin ta neskamik-eta eukiko zittun?
- Danak, neskame ta guzti etortzen zan haure. Han kale aldea zeuken ate haure eoten zan zabalik. Badakizu, kalea... bestie alboa dauke. Haure beti zabalik hamen zaudeniin. Bai. Holaxe herrixen.
- Baiña zuek harekin traturik eukitzen zenduen?
- Ez! Erderaz jakin´e ez guk ordun, jakin´e, ta haixek erderazkuk zin.
- Ez zian euskaldunak?
- Ez.
- Kanpokuk zin izetez orduan?
- Hala izengo zin, bai, hamenguk ez behintzet. Eta guk kontuik ez gendun esaten, erderaik ez gendekiun ta.
- Eta erropak eta, dotoriek ekarriko zittuen, ez? harek...
- Ez, holako... ez zien holako puntetekuk, ez, ez zien holako puntetekuk.
- Eta, zea, kotxerik edo bazeken? Kotxia o ze ibiltzen zebeñ?
- Eukiko zittuben, garajie hantxe daukebe ta.

3. Parrokian ezkondu eta ezkon-bidaian Bilbora

- **Erref:** AZK-065/017
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:21:57. **Bukatu:** 00:25:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Ezkondutako zirenean, autobusean Elgoibarrera joan ziren eta handik trenetik Bilbora. Ostegunean ezkontu eta iganderako bidaiatik bueltan ziren. Hango taberna batean egin zuten lo. Zinemara ere joan ziren. Elgoibarrerako autobusa gorri-gorria omen zen. Mareatuta iritsi zela gogoratzen du. Parrokian ezkontu ziren goizeko 10:30tan eta senarraren etxean bazkaldu zuten. Orduan ez zegoen dirurik.

Transkripzioa

- Ezkontu giñen, kotxeik ez gendukan ezta aztarranik´e, autobusin sartu ta Elgoiberrea. Elgoiberren hartu trena eta Bilboa. Ostegunin ezkontu ta jaixen etxea.
- Buelta. Osea ke “viaje de novios”en Bilboa.
- Bilboa, bi eguneako. Oin bezela... ?
- Eta Bilbon nun in zenduen lo?
- Enkargaute genduken!
- Hotela?
- Taberna bat, hotelik ez, hotelik ez, taberna bat, baiñe ederki, oso ederki eon giñen, bai.
- Bilbo ordurako haundixe izengo zan Azkottin aldien.
- Guk kale bat ikusi gendun bakarrik eta... Gero zinea jun giñen, bai, e? zinea. Ta gogun nun nik zine haure eta oin ez naiz akordatzen.
- Osea ke Bilbora, eta esan dezu autobusez Elgoiberrea.
- Autobuse Elgoiberrea; Olaberriñeko aurrien hartu eta Elgoiberrea. Han trena hartu ta Bilboa, marea-marea einde alleau nitzen.
- Nolakue zan autobuse, orduko autobuse?
- Gorri-gorri bet.
- A, bai?
- Bai, autobus gorri bat.
- Oso haundixe ez zan izengo, ez?
- Bueno, bai. Autobuse, bai. Ba, hantxe. Pentsaizu guk zenbat diru eukiko gendun! Hantxe, Elgoiberreaiño, eta gero trenin sartu ta Bilboa.
- Ta autobus horrek hemendik Elgoibarrea juten denporie eingo zun... Azkaratetik hor buelta ta buelta...
- Bai, ez naiz akordatzen detaille horrekin-ta, baiñe... Zorakei bet.
- Eta trenin ibilitte zaunden aurretik?
- Ke ba!
- Lehenengo aldixe?
- Trena? Loilaiño jun bagiñen... eta bertaa oiñez jungo giñen. Ta, gaiñea, mareau eitten nitzen ta enee! dana marea-marea einde aillau nitzen.
- Eta ezkontu, nun ezkontu ziñazien?
- Parrokixen, 10:30etan.
- Goizin...
- Gizonan etxin bazkaldu gendun, eta ez dakit ze orduten autobuse eukiko gendun, autobusin sartu ta Elgoiberrea.
- Eta orduan inibatzen zian familixakuak eta hola bodara?
- “Lo justo” ,”lo justo”.
- Anai-arrebak-eta iguel...

4. Herriko arropa dendak eta jostunak

- **Erref:** AZK-065/022
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:31:40. **Bukatu:** 00:34:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Arropa egin egiten zen normalean, baina bazeuden arropa dendak. Plaza Berrian "Mari Txistunekue", "Sofianekue". Margarita `Axpel´; egindako arropak ere edukitzen zituela dio. Denda non zegoen. Jostunak ere bazeuden. Bera Joxepa Larrañagarekin ibili zen josten ikasten. Oinetakoak. Bizimodua asko aldatu da.

5. Bizimodua "erreportzaketan" (abarketak josten)

- **Erref:** AZK-065/023
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:34:06. **Bukatu:** 00:35:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Bizimodua "erreportzaketan" (abarketak josten) atera zuela dio. Makinatxo bat izaten zuen. Oihala josi behar izaten zion zoruari. Ezkondu ostean ere lan horretan jarraitu zuen. Goizeko bost eta erdietan jaiki eta, umeak eskolara joaterako, dozena josi izan zuen maiz.

6. Abarketak dozenaka

- **Erref:** AZK-065/025
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:36:24. **Bukatu:** 00:37:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Frantziatik ekartzen zuten abarketak egiteko materiala eta beraiei banatzen zieten gero. Oihala zoruari josi ostean, abarketak itzuli eta ordaindu egiten zieten. Dozenaka ordaintzen zieten. Kolore desberdinetako oihalak egoten ziren.

7. Klean abarketak josten, kuadrillan

- **Erref:** AZK-065/026
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:37:20. **Bukatu:** 00:39:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

Kalean ere josten zituzten abarketak, kuadrillan. Kontu-kontari jarduten zuten, abarketak josi bitartean. Baziren abesten zutenak edo ipuinak kontatzen zituztenak ere. Lanean, baina giro ederrean jarduten zuten. Argazkia ere badutela kontatzen du. Plaza Berrian egiten zen "erreportzaketa".

8. Gizonek abarketen zoruari forma eman

- **Erref:** AZK-065/027
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:39:56. **Bukatu:** 00:41:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza

Laburpena:

"Erreportzaketa" emakumeen lana zen. Gizonek abarketen zoruari josten lan egiten zuten, zoruari forma ematen. Horretarako, eztena erabiltzen zuten. Bere aitak eta osabak lan hori egiten zuten, esaterako. Abarketa dendak non zeuden.

9. Umetako jolasak Plaza Berrian

- **Erref:** AZK-065/032
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:46:20. **Bukatu:** 00:48:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Umetan Plaza Berrian jolasten zuten. Soka-dantzan. "Txintxerriñen" aritzeko, harriekin egiten zituzten markak. "Zapoka" ere ibiltzen ziren.</p>

Transkripzioa

- Umetan, neska-koxkorra ziñenin, jolasin nun ibiltzen ziñen?
- Plaza Berrixen ibiliko giñen, hanguk giñen, hantxe jaixo giñen ta.
- Gaiñea anai-arreba asko ziñeten ta.
- Hoixe! Nahi aiñe!
- Ta ze jolas eitten zenduen?
- Jolasa? Soka-dantzan ta. Txintxerriñen ta.
- Ta txintxerriñin eitteko, dibujua itteko ze?
- Hoixe, bilatzen giñuzen harri zea batzuk.
- Hoixekin?
- Ze eitteko esan dezu? Markak eitteko ?
- Bai.
- Bai be!
- Harrixekin?
- Zer zien? Han bilautekuk behintzet. Oin ez dauzket burun.
- Ta soka-dantzan ze kantatzen zenduen?
- Oi ene, auskalo ze! Gero bestie zapoka, badakizu zer dan?
- Zapoka bai, ixkutatzen, ezta?

- Bai, ixkutatzen.
- Ta nun ixkutatzen ziñazien? nun ixkuta?
- Hantxe iskilleratan gora junde, ganbara ertzien, makina bat aldiz eon ta behetiken "ikusten haut!!". Itsu tokau zanak: "Ikusten haut, hor hao!!"

10. Miserikordiko eskolan sor Mikaela eta sor Felisarekin

- **Erref:** AZK-065/034
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:48:19. **Bukatu:** 00:50:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

<p>Miserikordian ibili zen eskolan, mojekin. Lehenbizi sor Mikaelarekin eta gero sor Felisarekin. Liburu bakarra zuten. Matematikako oinarrizko kontuak ikasi zituzten. 11-12 urterekin umezain joan zen.</p>

11. Bi jaunartze: txikia eta handia

- **Erref:** AZK-065/037
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:51:05. **Bukatu:** 00:53:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Bi jaunartze egiten ziren: txikia 6-7 urterekin eta handia 10-11rekin. Orduan ez zen ospakizunik egiten. Euren etxean egun berezietan barkillodun galletak izaten omen zituzten. Zer arropa izaten zuten neska-mutilek jaunartzean.

12. Madariagara txangoan joateko "dirurik" ez

- **Erref:** AZK-065/040
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:55:37. **Bukatu:** 00:56:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Oso pobreak izan zirela dio. Behin dotrinako umeek txangoa zuten Madariagara. Ogitartekoa eta fruta aleren bat eramane behar zuten. Amak garbi esan zion ezingo zela joan, ez zeukalako horretarako lain. Ez zen kexatu, bazekielako zein zen etxeko egoera.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com